

Αναλυτικό
πρόγραμμα
Καλλιτεχνικής
Αγωγής

1 Ιουνίου

2011

Για τον καθένα που δεν γνωρίζει το παιδί που του παρέχεται, η εκπαίδευση – θεραπεία, η εκτέλεση των προγραμμάτων ασκήσεων αρχίζει με την προετοιμασία επαφής. Μια λανθασμένη ή ανεπαρκής προετοιμασία επαφής μπορεί να επιδράσει στην συνολική σχέση του παιδιού με τον εκπαιδευτικό.

Ε.Ε.Ε.Ε.Κ
Αχαΐας

Η προετοιμασία επαφής

Για τον καθένα που δεν γνωρίζει το παιδί, που του παρέχεται η εκπαίδευση – θεραπεία, η εκτέλεση των προγραμμάτων ασκήσεων αρχίζει με την προετοιμασία επαφής. Μια λανθασμένη ή ανεπαρκής προετοιμασία επαφής μπορεί να επιδράσει στην συνολική σχέση του παιδιού με τον εκπαιδευτικό. Μερικές φορές τίθεται σε αμφισβήτηση συνολικά η συνεργασία αυτή. Χωρίς οικεία σχέση μπορεί η συστηματικά εξελισσόμενη ανάπτυξη του προγράμματος να παρεμποδιστεί ή και να ανατραπεί εντελώς.

Για την προετοιμασία επαφής θα πρέπει να ληφθεί υπόψη, ότι τα περισσότερα παιδιά, στα οποία και αναφέρονται οι ασκήσεις μας δεν μπορούν να μιλήσουν. Η σχέση λοιπόν θα πρέπει να εξελιχθεί μέσα από άλλα «επικοινωνιακά κανάλια», πέρα από τη γλώσσα. Το πώς θα γίνει αυτό, αφήνεται στην κρίση του εκπαιδευτικού – θεραπευτή. Και τελικά εξαρτάται από τα συναισθήματα του παιδιού απέναντι σ' αυτόν.

Στο βαθμό, που έχει επιτευχθεί η επαφή, ο εκπαιδευτικός προσπαθεί να εφαρμόσει με προσοχή τα μέτρα, τους κανόνες συμπεριφοράς και τις ασκήσεις που ο ίδιος έχει σχεδιάσει. Παράλληλα και ανάλογα με τις ανάγκες που υπάρχουν, μπορεί να χρησιμοποιήσει παιχνίδια ή μουσικά όργανα για να ενισχύσει τις αναμενόμενες συμπεριφορές. Αυτή η ενίσχυση επιτυγχάνεται, όταν το παιδί βιώσει την επιτυχία. (Σούλης 1999)

Στην συνέχεια αναφέρονται ενδεικτικά δραστηριότητες για όλους τους τομείς της αυτόνομης διαβίωσης και των μαθημάτων γενικής παιδείας. Οι δραστηριότητες αυτές κατακτώνται προοδευτικά, είτε μεμονωμένα είτε συνδυαστικά, και θα πρέπει σε τακτά χρονικά διαστήματα να επαναλαμβάνονται.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Συγγραφική επιμέλεια
Αναγνωστόπουλος Νίκος – ΠΕ 8 Καλλιτεχνικών

Πρόλογος

Οι εικαστικές δραστηριότητες στο παιδαγωγικό πρόγραμμα ενός ειδικού σχολείου προέρχεται από σύγχρονες ψυχοπαιδαγωγικές αντιλήψεις, που τους δίνουν το προβάδισμα έναντι άλλων δραστηριοτήτων, αναγνωρίζοντας την επιρροή τους στην ολοκληρωτική ανάπτυξη ενός μαθητή. Οι εικαστικές δραστηριότητες προσφέρουν ποικιλία ερεθισμάτων και συμβάλουν στην ψυχοκινητική, κοινωνική, συναισθηματική, νοητική ανάπτυξη καθώς και στην καλλιέργεια της δημιουργικότητας του μαθητή. Επίσης να πούμε ότι η ανάγνωση βιβλίων και οδηγών δεν αρκούν για να ανακαλύψουμε μια μεθοδολογία για την καλλιτεχνική αγωγή.

Οι διδάσκοντες αναπτύσσουν μεθόδους που ταιριάζουν καλύτερα με την προσωπικότητά τους και στην δυναμική που χαρακτηρίζει μια σχολική τάξη μια ορισμένη στιγμή. Γι' αυτό λοιπόν εκτός των θεωρητικών και πρακτικών αναλύσεων ο ρόλος του αυτοσχεδιασμού στην διδασκαλία της καλλιτεχνικής αγωγής είναι σημαντικός ιδιαίτερα σε μαθητές ειδικών σχολείων.

Σύμφωνα με την «αναπτυξιακή άποψη» της καλλιτεχνικής αγωγής, ολόκληρη η ύπαρξη του μαθητή συμμετέχει ενεργά όταν αυτός προσπαθεί να αρθρώσει τις εμπειρίες του με οπτικό τρόπο. Στις καλύτερες περιπτώσεις υπάρχει ταύτιση ανάμεσα στην σκέψη και το συναίσθημα, στο σκοπό και την πράξη ώστε η διαδικασία της καλλιτεχνικής δημιουργίας να συμβάλλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη της προσωπικής ωρίμανσης.

A) Ψυχοκινητικός τομέας

Οι διάφορες κινήσεις που απαιτούνται για την ολοκλήρωση των εικαστικών δραστηριοτήτων βοηθούν την ανάπτυξη τόσο της αδρής κινητικότητας όσο και των λεπτών χειρισμών. Όταν ζωγραφίζουν χρησιμοποιώντας πινέλα κινούν ολόκληρο το χέρι μαζί με τον θώρακα. Όταν πλάθουν πλαστελίνη ή πηλό κινούν επίσης όλο το χέρι τους καλλιεργώντας τις δεξιότητες των μεγάλων κινήσεων και μυών. Το ίδιο γίνεται και με την χρησιμοποίηση του ψαλιδιού. Με όλα τα παραπάνω και με συνεχή εξάσκηση επιτυγχάνεται ο συντονισμός ματιού – χεριού (οπτικοκινητικός συσχετισμός).

B) Συναισθηματικός τομέας

Οι εικαστικές δραστηριότητες αρέσουν πολύ στους μαθητές ειδικών σχολείων. Επειδή δεν υπάρχει σωστό και λάθος τα παιδιά νιώθουν ευχαρίστηση και ικανοποίηση για το έργο τους όπως και αν είναι αυτό. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να χαλαρώνουν, να νιώθουν άνετα και να μπορούν να εκφράσουν τα συναισθήματά τους. Αυτό έχει ιδιαίτερη αξία γιατί τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, όπως π.χ. στον αυτισμό, δεν μπορούν ή δεν θέλουν να εκφραστούν λεκτικά για τα συναισθήματά τους. Είναι γνωστό ότι οι αυτιστικοί σκέφτονται με εικόνες. Τους παρέχεται λοιπόν η δυνατότητα μέσω των έργων τους να εκφράσουν συναισθήματα και φοβίες και να δηλώσουν αρνητικά συναισθήματα όπως ζήλια, άγχος, θυμό, επιθετικότητα, φόβο, πετυχαίνοντας έτσι να απελευθερωθούν και να εκτονωθούν με θετικό τρόπο.

Γ) Κοινωνικός τομέας

Η συμμετοχή των μαθητών σε εικαστικές δραστηριότητες τους βοηθά να γνωρίσουν τον εαυτό τους και τους άλλους. Τα δημιουργήματά τους είναι μοναδικά και έχουν τον προσωπικό τους χαρακτήρα. Ταυτόχρονα γνωρίζονται μεταξύ τους και μαθαίνουν να συνεργάζονται όπως και να μοιράζονται. Αποκτούν λοιπόν κοινωνική συμπεριφορά και συνειδητοποιούν ότι τους αρέσει να είναι μέλη μιας ομάδας. Μαθαίνουν να συνεργάζονται, να ακούν τους άλλους, να σέβονται τα έργα των άλλων. Αποκτούν επίσης καλές συνήθειες όπως η ανάληψη προσωπικής και συλλογικής ευθύνης για την καθαριότητα του εργαστηρίου και την τακτοποίηση και καθαρισμό των υλικών που χρησιμοποιήθηκαν.

Δ) Νοητικός τομέας

Η πράξη χαρακτηρίζει τις καλλιτεχνικές δραστηριότητες γι' αυτό η σύγχρονη παιδαγωγική τους δίνει το προβάδισμα απέναντι σε άλλες δραστηριότητες. Η σκέψη των μαθητών των ειδικών σχολείων είναι προσανατολισμένη προς την δραστηριότητα και σε ένα μεγάλο μέρος της είναι μη λεκτική. Επίσης οι καλλιτεχνικές δραστηριότητες ταυτίζονται με το παιχνίδι καθώς δεν υπάρχει συγκεκριμένος σκοπός, προκαλεί χαρά και ευχαρίστηση και συνδυάζει το ενδιαφέρον με την διάθεση για μάθηση. Τέλος έχουμε την ανάπτυξη νοητικών ικανοτήτων και γνώσεων, όπως την επιμονή και υπομονή, την συγκέντρωση της προσοχής και την ανάπτυξη της παρατηρητικότητας, την επινόηση λύσεων σε δεδομένα προβλήματα, την κατανόηση του αιτίου – αποτελέσματος (π.χ. αν ρίξουμε πολύ νερό σε τέμπρες, το χρώμα δεν καλύπτει την αποκάτω στρώση), την άσκηση των αισθήσεων, την κατάκτηση εννοιών του χώρου και του χρόνου, την κατανόηση προμαθηματικών εννοιών (μεγέθη, αντιστοιχίες, συνθέσεις αντικειμένων κ.α.)

Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ: ΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Φάσεις	Προσεγγίσεις
1. Σύλληψη μιας ιδέας	<ul style="list-style-type: none"> • Φυσικό και δημιουργημένο περιβάλλον • Συναισθήματα, φαντασία • Εμπειρίες, αισθήσεις
2. Επεξεργασία - Τελειοποίηση	<ul style="list-style-type: none"> • Παρατηρητικότητα • Αλλαγή τρόπου εργασίας • Σκοποί και μέσα
3. Εκτέλεση σε ένα υλικό	<ul style="list-style-type: none"> • Έλεγχος • Προσαρμογή • Επιλογή • Πειραματισμός • Αυτοσχεδιασμός

Οι καλλιτεχνικές δραστηριότητες προσφέρουν ερεθίσματα, βοηθούν την ψυχοκινητική, νοητική, κοινωνική, συναισθηματική ανάπτυξη και την καλλιέργεια δεξιοτήτων. Η οργάνωση των εικαστικών εργαστηρίων είναι απαραίτητο να δίνει στους μαθητές ευκαιρίες για ελεύθερη έκφραση, ερεθίσματα, την δυνατότητα επιλογής υλικών, την δυνατότητα οργάνωσης δραστηριοτήτων σύμφωνα με τα βιώματα - επιθυμίες - ενδιαφέροντα και φυσικά το επίπεδο ανάπτυξης και ικανότητας κάθε παιδιού ενός ειδικού σχολείου. Είναι επίσης εξίσου σημαντικό να υποστηρίζεται η συμμετοχή τους.

Η επιλογή των προτεινόμενων δραστηριοτήτων προϋποθέτει:

1. Γνώση των τυπικών σταδίων ανάπτυξης των παιδιών
2. Γνώση του αναπτυξιακού επιπέδου της συγκεκριμένης τάξης
3. Γνώση των ατομικών δυνατοτήτων κάθε παιδιού

Δραστηριότητες

- Το χρώμα – μείξεις χρωμάτων – χαρακτηριστικά του χρώματος
- Υλικά ζωγραφικής – επιφάνειες για ζωγραφική – χρώματα – εργαλεία
- Τεχνικές ζωγραφικής:
 - πουαντιγισμός
 - βρεγμένο χαρτί
 - πιτσίλισμα
 - αλατοζωγραφική
 - ζωγραφική με άμμο και κόλλα
 - διαδοχικές στρώσεις χρώματος για την δημιουργία υφής
 - ζωγραφική με παστέλ και υδρόχρωμα
 - ζωγραφική με κόλλα και χρώμα
 - ζωγραφική με απομόνωση σχεδίων
 - ζωγραφική με καλαμάκι
 - ζωγραφική με κηλίδες
 - τεχνική Scraffito
- Σφραγίδες – τύπωμα:
 - τύπωμα με αντικείμενο
 - τύπωμα με φρούτα και λαχανικά
 - τύπωμα με χαρτονένια σχέδια
 - τύπωμα με σπάγγο
 - σφραγίδες με πηλό και γύψο
 - μονοτυπία
 - τύπωμα με στένσιλ
 - τύπωμα με λαδοπαστέλ και ξυλομπογιές
- Το ψαλίδι και η χρήση του
- Κολάζ:
 - επίπεδο κολάζ
 - ανάγλυφο κολάζ

- Πλαστική και υλικά που πλάθονται (θα γίνει αναλυτική περιγραφή σε παρακάτω ενότητα):
 - πλαστελίνη
 - λάσπη
 - πηλός: ανάγλυφο σε πηλό – εσώγλυφο σε πηλό
 - υποκατάστατα πηλού
 - γύψος
 - ζυμάρι
 - χαρτοπολτός
 - κερί
- Άχρηστο υλικό - ανακύκλωση
- Συλλογή άχρηστων υλικών
- Κατασκευή μακέτας
- Τρισδιάστατες κατασκευές με άχρηστο υλικό
- Ανακυκλωμένο χαρτί

Γιορτές εκδηλώσεις

Παράλληλα με τις πιο πάνω δραστηριότητες γίνονται και όλες οι προετοιμασίες για τις γιορτές και τις εκδηλώσεις του σχολείου. Οι γιορτές – εκδηλώσεις διακρίνονται σε:

ΕΘΝΙΚΕΣ: 28^η Οκτωβρίου, 17^η Νοεμβρίου, 25^η Μαρτίου

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ: Χριστούγεννα, Καθαρά Δευτέρα, Πάσχα

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ: Παγκόσμια ημέρα παιδιών με αναπηρία, Καρναβάλι, Πρωτομαγιά, Αποχαιρετιστήρια γιορτή της σχολικής χρονιάς

